

30.7.36

משה -

רק אחסול קמחי מהמיסה, ואכתוב לך בקיצור על ענינים

אחדים.

א) בשבת (25 יולי) נפגש פליכס עם א.ג. מכיוון שהייתי אז חולה לא ראיתי את פ. (הוא באוכספורד) - ורק שמעתי על חובן השיחה מפי לוריא ומפי ווייז. כנראה שהראש הכואב לא קלט היטב את הדברים ואני זוכר מכל מה שסיפרו לי רק שני דברים: 1) פ. היה מרוצה מאוד מהשיחה ומא.ג. (אני מייחס ערך רב לעובדה זו) 2) א.ג. סיפר לפ. שהמשלחת הערבית לחצה עליו בכל האמצעים שבידה שהוא יבטיח כי העליה היהודית לא תביא לידי רוב יהודי - והוא ענה שאינו יכול להבטיח זאת (יתכן שכאן השפיעה תשובת הזקן לק. - שוודאי הגיעה לא.ג.).

ב) בפי קיבלה מכתב בכתב-יד מבילי, מכתב סודי, בדרישה שלא תראה המכתב לאיש (זה היה כמדומני ביוט ב', 27 יולי). בפי הקריאה לי אח הקסעים העיקריים (הייתי עוד אז חולה ובמיסה); החובן הוא: הציונים חיים "כגן עדן של שוטים"; אינם מעריכים כל קושי המצב; טענתם שהעליה מיטיבה מצב הערבים אינה לענין; העם הערבי שרוי בפחד מות מהשתלטותם ונלחם בנשק ביד; בעירק יש התרגזות רבה; במצרים למרות הידיעות בעתונות אין עוד הסכם, וצפויים קשיים; כל העולם הערבי עומד מאחורי ערבי א"י וכו' וכו'...

(ג) בימי העדרי מהמשרד נתקבלו המון סלגרמות נגד צוריק. מהפרוסקול של ישיבת הועדה הפוליטית ביום 22.7.36 אני רואה שנבחרה ועדה מיוחדת להסביר לי סלגרמיות הנימוקים נגד צוריק. תאמין לי שהייתי בעצמי יכול להסביר הדבר לכל אחד, והתנגדתי לצוריק - אבל חיים הודיע שלא יבוא לישיבה אם היא תתכנס בארץ, ובסצב רוחו לא ראיתי לאפשר להגיד לו: טוב, נעשה הישיבה בלעדיך.

(ד) מצב רוחו של חיים מדאיג. הוא כתב מכתב ללוריה שהוא יודע מה יקרה בישיבה: הוא ינאם על רזרוציות ופריסי, תקום צעקה, יתווכחו אחדו, ולבסוף יכריזו עליו שהוא בוגד, וכרצון רב יתפטר.

יש כאן כמה גורמים פסיכולוגיים. הוא כועס עלינו והוא כועס על עצמו בענין הפסקת העליה. אולם מתחת לכל זה יש לו הרגשה שהוא שבוי בידינו, כאשר אמר בהלצה (אבל ברצינות מרירה) באחת השיחות יום או יומים לפני נסיעתו מכאן: המלך הוא אבסוליטי כל זמן שהוא עושה רצוננו. ואם כי אחת יודע היטב את דעתי עליו אני חושב את הרוגז שלו ורצונו "ללכת" עכשיו כאסון. ויש למנוע בעד זה בכל האמצעים שבידינו.

(ה) אני רואה הכרח של פגישה אחדו יום או יומים לפני הישיבה, לשם: א) השקפה, ב) סידור הופעתו. במצב רוחו הנוכחי הוא ישא נאום מקנטר ורע. יש למנוע כל דיבור על "רזרבות", ובדבר ה"פריסי" יש לדאוג שידבר באופן אנושי, ולא כמו בשנת 1931.

זהו ענין רציני וחמור - ואין לזלזל בו, והמכשלה

הזאת עלינו.

(ו) היות שהועדה לא תצא, כנראה, לפני אוקטובר, אפשר לדחות את מושב הוה"פ מסוף אבגוסט לאמצע ספטמבר, אם ע"י דחיה זו נוכל לעשות הישיבה בארץ בהשתתפותו של חיים. אם לא - עלינו להכנע לגזרת צוריק. ואז אתם כולכם חייבים לבוא: אחה, ברל, סבנקין, קפלן - והחברים שיבואו לקונגרס היהודי. זה הכרחי - כי הפעם ידונו שאלות חמורות.

(ז) איני מרוצה מחשובתך הסלגרפית בדבר סטיין. השכר אולי גבוה, אבל לפי המודר הלונדוני מגיע שכר זה לסטיין. גם אין כל חשש שהוא לא ישמע להנהלה (כלומר למחלקה הפוליטית). סטיין הוא האיש, והיחיד, לתפקיד זה, הוא לא רק מוכשר, אלא גם לויאלי בהחלט, ואם כי אין לסמוך על כל דעותיו הפוליטיות, אין לפחד שהוא לא יקבל דעתנו.

(ח) לע"ע לא הפסדנו גם במערכת "ההפסקה הזמנית". סחר יסגר הפרלמנט, ולאחר הודעת א.ג. אתמול אין לחשוש שיכריזו בינתיים על הפסקת העליה. ויש לנו אפשרות לפעול עד ספטמבר אוקטובר; אם כי הסיכויים אינם מרובים לסובתנו - אין יסוד להתיאשמות גם בנקודה זו. הרבה חלוי כמובן בהתפתחות העניינים בארץ בשבועות הקרובים. אפשר גם שניתנה כבר הבטחה, פה או בארץ, למי שהוא מהערבים - ואז הענין נפסד.

א.ג. אמר למי שהוא שהוא יעזוב את לונדון (אחרי סגירת הפרלמנט) ל-24 יום, ויש להניח שבמשך זמן זה לא יקרה דבר.

(ט) איני יודע אם אוכל לשוב לארץ לפני ישיבת הוה"פ -
אם הישיבה תחזיקים בזמנה.

ברוד. שב הנה ב-10 לאבגוסט, ואני רואה צורך להפגש
אחו. לכל המאוחר ב-19 מוכרחים לעזוב את הארץ בשביל צוריק,
ואיני רואה שכדאי לבוא לשנים שלושה ימים לארץ.

אולם בנידון זה אני רוצה לשמוע דעתכם - ואם נראה
לכם שמוטב לי לבוא, כמובן אעשה ככה.

(י) קיבלתי טלגרמה ומכתב מנ.י. ששלחו מכספי ברנדייס
עוד עשרים אלף דולר, וטעותו של זלמן לא הייתה טעות.

(יא) ראיתי אתמול את מכסטון. הוא ניסה להוכיח לי
שאני כציוני הנני ריאקציונר, ואני נסיתי להוכיח לו שהוא
אימפריאליסט שאינו מבין מצב עם חסר מולדת, קרקע ועצמיות.
העיקר הוא שהוא מכחיש בהחלט (ואני מאמין לו) שהוא דורש הפסקת
העליה (אחה זוכר שא.ג. בשיחתו אתנו ציין את מכסטון כאחד מאלה
שלוחצים להפסק העליה). מכסטון מתנגד לציונות (הוא בונדיסט)
אבל מכיר בזכות "המקלט" לעם היהודי, ומתנגד להפסקת העליה.

(יב) ראיתי היום את נואל בקר, הציר החדש של הפועלים.
אומרים עליו שהוא יהיה מיניסטר לעניני חוץ בקבינט הפועלים
הבא. הוא ידיד ומוכן לעזור בכל. מתמרמר נגד רעיון הפסקת
העליה, ומשתומם על "בילי" (הם ידידים) המסוגל לבגידה כזו.
(יג) אני מצטער על דבריו בועדה הפוליטית בדבר
אי אפשרותו "מ"על קביעת מספרים. אין לדעתי איסור כזה מצד
המרכז - וחוסר החלטה מפורשת לחיוב אינו צריך בשום אופן לעכב

- 25 -

בִּידָךְ. בְּעֵינַיִן זֶה אֶבְקֶשׁ לְהַמְצִיא לִי יָדִיעוּת. עַכְשָׁיו אֲנִי יוֹדֵעַ
רַק מִחוּץ הַפְּרוֹטוֹקוֹל וְזֶה לֹא מְסַפֵּיק. הִישׁ אִיזָה סִיכּוּי שֶׁהוּא?

אִם נִרְאָה לָכֵם שְׁעָלִי לְשׁוּב - חֲסִלְגֵרֶךְ.

ד.ב.ג.